

Abandonament Escolar Prematur a Santa Coloma de Gramenet

On som i cap
on anem?

RESUM EXECUTIU

OCTUBRE DE 2019

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, Àrea d'Educació

Equip de recerca

Alba Castejón

Marta Curran

Andreu Termes

Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet

Estratègia local contra
l'Abandonament
Escolar Prematur

Índex

01. Presentació	4
02. Objectius i metodologia	5
03. Síntesi de resultats: factors vinculats amb els processos d'AEP	7
• Factors estructurals: pobresa, salut i migracions	7
• Les condicions dels centres educatius i dels serveis de la ciutat	8
• Experiències dels i les joves durant el pas per l'ensenyament obligatori	10
• Expectatives i eleccions educatives dels i les joves més enllà de l'ESO	12
• El retorn als estudis: motivacions i recursos	13
04. Línies d'intervenció per a la reducció de l'AEP	15

---

01. Presentació

L'abandonament escolar prematur (AEP en endavant) és un dels principals reptes educatius als quals s'han d'enfrontar les administracions municipals, regionals, estatals, i internacionals. Aquest és també el cas de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que, davant les elevades taxes d'abandonament a la ciutat, va encarregar un estudi sobre el fenomen, amb l'objectiu no només d'analitzar-lo, sinó també d'explorar-ne possibles solucions. Aquest informe executiu es basa en un estudi més extens on es pot consultar, amb més detall, l'anàlisi dels diferents àmbits estudiats.

Aquest estudi parteix d'una mirada multidimensional a l'hora d'abordar l'AEP, i destaca la necessitat de plantejar actuacions -tant de caire holístic i universal com concretes i focalitzades- capaces d'intervenir en diversos àmbits de la vida dels i les joves, aspecte imprescindible per reduir l'abandonament escolar i generar dinàmiques d'èxit educatiu. En aquest sentit, d'aquest estudi es desprèn la centralitat que adquireixen les accions que intervenen més enllà d'aspectes estrictament acadèmics i que fan referència a les condicions econòmiques, socials, familiars i emocionals dels i les joves.

---

02. Objectius i Metodologia

- Aquest estudi pretén, en primer lloc, **elaborar una diagnosi, acurada i sistemàtica, dels factors d'AEP** a la ciutat de Santa Coloma, és a dir, que expliquen que hi hagi joves que no hagin continuat la seva formació més enllà de l'etapa obligatòria.

- En segon lloc, **oferir una proposta sobre quines haurien de ser les principals línies d'actuació política i educativa**, a fi de donar resposta a les necessitats dels i les joves de Santa Coloma de Gramenet i contribuir a preveure i reduir les taxes d'abandonament escola prematur a la ciutat.

- L'estudi s'ha basat en una **metodologia mixta**, que combina tècniques i anàlisis quantitatives i qualitatives, a partir d'informació provinent de fonts primàries i secundàries. La informació s'ha obtingut a partir de l'anàlisi de documents institucionals i d'indicadors de l'administració (indicadors dels serveis educatius municipals, dades dels anuaris estadístics, dades del Departament d'Ensenyament), així com **mitjançant entrevistes semiestructurades i grups de discussió** en els que han participat un total de **76 persones**: informants clau (administració educativa), actors educatius (professionals d'instituts públics, de centres de formació d'adults, de centres de formació ocupacional, educadors/es socials...) i joves de la ciutat.

- Concretament, s'han seleccionat **25 joves**, a qui s'ha entrevistat de forma individual, tenint en compte la seva trajectòria educativa i

responen a dos perfils diferents: el primer grup són joves que, en algun moment de la seva trajectòria, van interrompre els estudis sense obtenir el títol de l'ESO i que en el curs 2017/2018 estaven estudiant el Graduat en Educació Secundària (GES) en un dels dos Centres de Formació de Persones Adultes de Santa Coloma; el segon grup són joves que el curs 2017/2018 estaven cursant 4t d'ESO i que participaven al programa Calidoscopi (programa de diversificació curricular a Santa Coloma).

- En la selecció dels i les joves, s'han tingut en compte com a **variables estratificadores el sexe i l'origen** (nacionalitat, procedència). Específicament, del total de 25 joves entrevistats, 15 eren noies (el 60%) i 10 nois (40%). I, pel que fa a l'origen, 14 entrevistats eren autòctons (56%, la majoria de Santa Coloma, però també vinguts de la resta de Catalunya i Espanya) i 11 estrangers (44%): la majoria, 7, Centre i Sud-americans (Brasil, Colòmbia, Equador, Perú i República Dominicana), però també 2 d'Àsia (Índia i Xina), 1 d'Àfrica (Guinea Equatorial) i 1 d'Europa (Armènia).

- És important destacar que un dels principals valors afegits d'aquest estudi és que **es recull la veu de joves** per tal d'entendre quines són les seves motivacions, interessos, preocupacions en relació amb les seves trajectòries educatives, laborals i vitals i així poder ajustar les propostes i recomanacions tenint en compte la seva pròpia perspectiva.

Context educatiu de la ciutat

03. Context educatiu de la ciutat

• Santa Coloma de Gramenet és una ciutat que disposa dels **recursos educatius** bàsics per garantir l'accés a l'educació dels seus habitants. A la taula 1 es recullen els centres de formació reglada del municipi en el moment del treball de camp (curs 2017/2018).

• En el moment de l'estudi (curs 2017/2018), d'entre els centres que oferien formació reglada hi havia 6 centres d'educació infantil i primària i 2 instituts categoritzats com a **centres de màxima complexitat**.

Taula 1.

Nombre de centres educatius a Santa Coloma de Gramenet segons etapes educatives

Curs 2017/2018

	Nivell educatiu	Públics	Privats o concertats	Total
Etapa pre-obligatòria	Escoles bressol	8	4	12
	Educació infantil i primària	23	7	30
Etapa obligatòria	Educació secundària obligatòria	8	8	17
	Cicles Formatius Grau Mig	4	1	4
Etapa post-obligatòria	Batxillerat	8		8
	Cicles Formatius Grau Superior	3		3
	Nivells universitaris	2		2
	Programes de Formació i Inserció (PFI)	3	1	4
Altres	Unitat d'Escolarització Compartida (UEC)	1		1
	Educació especial	1		1
	Centres de Formació d'Adults	2		2
	Centres de Formació Ocupacional	2		2
	Escola oficial d'idiomes	1		1
	Escola de música	1		1

Font: elaboració pròpia

03.

- A Santa Coloma prevalen certs desequilibris en la composició social dels centres educatius i, per tant, la **segregació escolar** és un repte important per al municipi. Aquesta situació té un important impacte en les oportunitats educatives i les condicions d'escolarització dels i les alumnes que estudien en centres de major complexitat. El sector públic escolaritza de forma desproporcionadament alta la **matrícula viva** del municipi, entre d'altres raons, perquè és qui concentra més vacants després del període ordinari.

- Pel que fa les dades de **repetició, promoció i graduació**, el municipi presenta unes dades superiors en relació el conjunt de Catalunya, donat el caràcter progressiu de l'AEP. Com a exemple, per al curs 2016/2017, un 11,5% dels joves de 4t d'ESO de Santa Coloma van repetir curs, mentre que la mitjana de Catalunya fou del 6%.

---

04. Síntesi de resultats

Factors vinculats amb els processos d'AEP

En aquest apartat es presenten de forma resumida els resultats de l'informe. Específicament, s'identifiquen els principals factors que es poden vincular amb les trajectòries educatives dels i de les joves, i en concret aquells elements que contribueixen a l'AEP.

Factors estructurals: pobresa, salut i migracions

L'estudi ha permès confirmar un **conjunt de factors estructurals** globals que condicionen de forma específica les **trajectòries vitals i educatives** dels i les joves i, també, dels i les joves de Santa Coloma. Així mateix, la **vivència d'aquestes situacions** es caracteritza molt habitualment per sentiments de **soledat i d'incomprensió, fins i tot d'aïllament**, que genera importants dificultats als i les joves per poder seguir amb regularitat els seus estudis.

- Un primer element que clarament afecta a les experiències vitals dels i les joves són les condicions de **precarietat econòmica i laboral** de les famílies, agreujada per l'impacte de la crisi econòmica. Més enllà de la precarització laboral dels seus progenitors, molts dels i de les joves participants a l'estudi declaren haver patit condicions de **privació material severa**, pobresa energètica, dificultats alimentàries o situacions d'emergència habitacional, que posicionen a moltes de les famílies en **situacions d'exclusió social**. De fet, la

situació de vulnerabilitat estructural de molts d'aquests i aquestes joves s'ha vist agreujada per l'**emergència habitacional**.

- Aquesta precarietat té un fort impacte en diversos aspectes vitals dels i les joves i, en clau d'AEP, redunda en l'**estrès generat per aquestes condicions** i les dificultats d'establir projectes a mig termini; i en una alta **mobilitat residencial forçosa** que, més enllà dels efectes en termes d'estrès i angoixa que poden generar aquests canvis, implica una alta **mobilitat escolar de l'alumnat**. En aquest sentit, la mobilitat residencial forçosa representa una ruptura de les dinàmiques escolars, dificulta l'estabilitat educativa, i comporta sovint un trencament de relacions amb els companys i companyes. Així mateix, aquest conjunt de situacions de precarietat impulsen a molts joves a **incorporar-se al mercat laboral de manera precoç**, prioritzant la inserció laboral per sobre de la continuïtat acadèmica per la necessitat de contribuir econòmicament en el seu entorn familiar. Aquest és també un altre factor contribuent a l'AEP.

- Un altre element que condiciona de manera important les trajectòries educatives i vitals dels i les joves són les seves **condicions de salut**, així com les dels seus familiars propers. S'assenyalen, en aquest sentit, les **problemàtiques associades a la salut mental**, així com conductes de risc vinculades al **consum de drogues**, amb importants **efectes sobre el seu benestar subjectiu i els seus**

processos acadèmics. La **malaltia o defunció de familiars referents** també són episodis que expliquen, segons els propis joves, les interrupcions de la seva trajectòria acadèmica, ja sigui per les conseqüències econòmiques d'aquestes situacions sobrevingudes (que impliquen una necessitat d'inserció laboral precoç) o per les conseqüències en termes anímics i emocionals. De fet, molts dels i les joves entrevistades han viscut **situacions traumàtiques** en relació a la salut de familiars propers, però escassament declaren haver rebut suport o acompanyament per part de professionals.

- Els **processos migratoris i les experiències que s'hi vinculen**, generen a la ciutat un conjunt de reptes educatius específics que cal tenir en compte a l'hora d'abordar l'AEP. El primer d'aquests reptes són els elements associats a la mobilitat (retorns al país d'origen) que redueix l'estabilitat i continuïtat, tant vital com escolar. Aquesta mobilitat pot conduir a un desgast personal (emocional, psicològic) en els i les joves, coneguts com a "**dol migratori**" o "síndrome d'Ulisses", i que s'expressa en nostàlgia i dificultats en l'adaptació al destí (també de caràcter escolar). Per altra banda, es posa de manifest com les dificultats de comprensió lingüística i distància cultural entre els sistemes educatius d'origen i de destí afecten les **relacions i comunicacions entre famílies, alumnat i escoles**. Per últim, s'han identificat també casos en que la incorporació al sistema educatiu s'ha caracteritzat per una

acumulació de **traves de tipus burocràtic**, com per exemple el **reconeixement de títols** provinents de l'estranger que ha tingut un impacte negatiu en la seva trajectòria educativa.

Les condicions dels centres educatius i dels serveis de la ciutat

Les condicions materials, econòmiques, temporals dels centres i serveis educatius són un aspecte fonamental a l'hora d'abordar les **desigualtats educatives i els processos d'èxit i fracàs escolar**. Aquest estudi ha permès identificar un conjunt de **condicionants contextuals** tant dels centres educatius com dels serveis municipals que els actors educatius vinculen amb l'AEP.

- El primer d'aquests elements és una **distribució desequilibrada de l'alumnat** segons el seu perfil social que genera situacions de **segregació escolar**. Aquest desequilibri, com s'ha mostrat, és especialment acusat entre centres públics i concertats, però també es dona dins de la mateixa xarxa pública. La preocupació per la segregació escolar i la necessitat d'aplicar mesures que permetin reduir-la s'explica per l'amenaça que aquest fenomen representa per les **oportunitats educatives** dels i les alumnes que estudien en centres de major complexitat, ja que promouen l'**aparició de diversos fenòmens** que la recerca especialitzada ha relacionat amb el **risc de fracàs**

i **abandonament escolar**. Ens referim, per exemple, a un decreixement de les expectatives docents; a una major necessitat d'oferir tasques de cura i suport emocional; a una major presència de repeticions i d'agrupaments per nivell; o a l'anomenat efecte company (o *peer effect*) en les experiències, expectatives i actituds dels i de les joves.

- Els **recursos educatius** ha estat un tema que ha cobrat especial presència en les diferents entrevistes i grups de discussió que s'han portat a terme en aquest estudi. Els centres educatius reclamen més recursos per poder fer front a l'abandonament escolar prematur, entre els quals destaquen elements relatius als **recursos materials** dels centres (instal·lacions i equipaments), al **professorat** (estabilitat de les plantilles i formació) i recursos per atendre les **necessitats específiques de suport educatiu**. De fet, l'estudi posa de manifest que molts dels i les joves que han viscut processos d'AEP han patit la manca de recursos per a l'**acompanyament i la intervenció de professionals especialitzats per al seu suport educatiu i emocional**. En definitiva, un dels principals reptes de la ciutat és la d'**assegurar que els centres educatius comptin amb les condicions necessàries**—en termes d'estabilitat de plantilla, condicions laborals, oferta de formació continuada, etc.—perquè els docents i altres professionals puguin desenvolupar el seu treball amb les millors garanties possibles.

- Pel que fa els **recursos educatius fora de l'horari lectiu**, la ciutat compta amb un conjunt d'entitats que ofereixen activitats d'acompanyament socioeducatiu (tallers, reforç escolar, orientació), especialment dirigits als infants i joves que pateixen major vulnerabilitat social. Les persones participants de l'estudi destaquen una sèrie de mancances a la ciutat a nivell de recursos fora escola, especialment recursos, tals com educadors/es de carrer o més casals de joves, **que proporcionin un acompanyament educatiu, però sobretot emocional**, i que permetin detectar situacions de risc de manera preventiva. L'atenció als col·lectius de **persones novingudes** també s'assenyala com un àmbit on hi ha un ampli recorregut de millora, on cal un desplegament de recursos de forma més continuada que permeti assegurar una integració d'aquests infants i joves en les millors condicions possibles. En aquest sentit, es destaca la necessitat de reforçar la **figura del servei de traducció i mediació cultural**.

- Els serveis municipals que pegen de l'àrea de Drets Socials, Educació, Convivència i Salut, juguen un rol central en la detecció, prevenció, i resolució de l'AEP a Santa Coloma. Així mateix, la **coordinació entre els diversos serveis i àrees, així com amb els centres educatius**, és clau en l'acompanyament dels i les joves que es troben en situacions de major vulnerabilitat. Si bé es reconeix aquesta importància, són diversos els tècnics

que assegurin que cal millorar **la comunicació i coordinació** entre els diferents serveis de l'Ajuntament, i d'aquests amb els centres educatius. Es considera que incrementant aquesta coordinació es podria fer un millor traspàs de la feina que fa cada servei, s'evitarien duplicitats i es podria treballar de forma més coherent i holística.

- Es reconeix la necessitat d'un major esforç per **ampliar les ajudes i beques per a la promoció dels estudis a l'alumnat més vulnerable**. Entre aquest alumnat, l'accés a una beca per accedir als estudis postobligatoris pot representar un factor indispensable per la continuïtat formativa.

Experiències dels i les joves durant el pas per l'ensenyament obligatori

La forma en que els i les joves viuen el seu **pas per l'escola** és un aspecte central en la comprensió de les dinàmiques que es donen als centres educatius, i de quina manera aquestes contribueixen en **la construcció dels processos de vinculació o desvinculació escolar**. L'estudi ha permès confirmar de quina manera els següents elements estan vinculats amb l'AEP: la transició entre l'educació primària i la secundària; el tractament de les dificultats d'aprenentatge; la repetició i l'agrupament per nivells; el currículum i les metodologies; les relacions amb el seu profes-

sorat; la diversificació curricular; i les relacions amb els grups d'iguals.

- El canvi d'etapa educativa és un moment crucial en la trajectòria formativa i vital dels i les joves. De manera molt majoritària, el pas de l'educació primària a la secundària -que ha suposat per a tots els i les joves de la mostra un **canvi de centre al passar de l'escola a l'institut**- ha resultat ser un moment de canvis importants i que han marcat de manera rellevant la seva trajectòria posterior. La gran majoria de joves entrevistades situa aquesta transició com un punt d'inflexió en les seves trajectòries, experiències i vivències escolars, que s'explica pels **canvis en la cultura escolar entre ambdues etapes**, principalment pel que fa l'organització curricular i del professorat, la mida dels centres i la reconfiguració dels grups-classe, i les normes de funcionament i de relació.

- Bona part dels i les joves que han participat a l'estudi han viscut trajectòries acadèmiques amb episodis (puntuals o permanents) de **dificultats acadèmiques** i baixes qualificacions, que els centres educatius -ja sigui per falta de recursos o per manca d'estratègies- no han pogut pal·liar. En aquest sentit, els i les joves expressen que les seves **dificultats en l'adquisició dels continguts escolars no varen ser ateses tal i com haguessin necessitat**, identificant, més enllà de les pròpies dificultats, elements escolars que van limitar les seves possibilitats d'èxit.

- Com s'ha presentat en el punt anterior, un element que comparteixen molts dels i les joves que han participat a l'estudi són les dificultats d'aprenentatge, que han anat acompanyades de la **repetició de curs, l'assistència a dispositius de reforç o suport educatiu, o l'escolarització en "grups adaptats"**. Aquestes pràctiques i dispositius, si bé són proposats com a estratègies d'ajuda acadèmica per part dels centres, sovint tenen **efectes clarament negatius en les experiències escolars** dels i les joves. De fet, tots els i les joves participants a l'estudi han repetit curs o han estat en "grups d'adaptació" o de "nivell baix" i, alhora, han viscut experiències negatives durant la seva escolaritat vinculades a aquestes pràctiques.

- Més enllà dels dispositius específics que els centres educatius utilitzen per atendre al seu alumnat, un element central en les experiències dels i les joves són també els **continguts que es treballen a l'escola i les formes i metodologies per treballar-los**. En el conjunt de joves entrevistats s'identifica un interès escàs en les matèries escolars, els continguts els semblen poc atractius i les activitats que els plantegen capten poc la seva atenció. En general assenyalen monotonia a les classes i **poca diversificació de les estratègies metodològiques** i didàctiques; una **desconnexió entre els continguts curriculars i els interessos** i motivacions dels i les joves; o una percepció que els continguts treballats són innecessaris i superflus.

El **professorat és un agent central en la conformació de les experiències escolars** de l'alumnat i gairebé tots els i les joves entrevistats han experimentat alguna experiència negativa amb algun professor o professora durant la seva trajectòria educativa. Es destaquen dos aspectes principals sobre la relació amb el professorat: la **percepció de falta de recolzament personal** i la **falta d'ajuda en qüestions acadèmiques**.

- Pel que fa els programes de diversificació curricular (el programa Calidoscopi en concret en el cas de Santa Coloma), es posa de manifest la necessitat d'un major consens **entre els diferents agents educatius sobre quin ha de ser el model** de la diversificació curricular a la ciutat en endavant. Si bé entre els i les joves participants es reconeix que **una de les principals forteses del programa és l'espai de confiança** que es crea entre les educadores i els i les joves, que té un impacte molt positiu en el seu nivell de benestar i de relacions amb el seu entorn, també s'identifiquen algunes **tensions en el plantejament del programa**, concretament en l'**objectiu que persegueix i els resultats i impactes esperats**, els criteris de **selecció del perfil dels beneficiaris**, o l'**avaluació** dels aprenentatges.

- Alguns dels i les joves entrevistades afirmen que durant la seva trajectòria escolar han patit assetjament per part dels seus companys i companyes i que aquest fet ha tingut conseqüències en la possibilitat de

seguir satisfactòriament els estudis. De fet, les **experiències negatives associades a períodes o episodis d'assetjament** són un element que emergeix de forma prominent en els discursos dels i les joves que els han patit. **L'absentisme o el canvi de centre escolar vinculat a l'assetjament** entre iguals s'explica en part perquè la **intervenció dels centres educatius en aquests episodis no és satisfactòria ni suficient**. És important mencionar que entre les diferents situacions de conflictes entre iguals que han experimentat els i les joves que han participat a l'estudi hi ha **situacions de discriminació per raó d'origen de procedència**.

Expectatives i eleccions educatives dels i les joves més enllà de l'ESO

Un dels moments claus en les trajectòries educatives dels i les joves és el **procés de transició entre l'ensenyament obligatori i post obligatori**. Els principals reptes que s'han detectat en aquest àmbit: la falta de projecció que caracteritza molts dels processos d'elecció; la desorientació i desconcert amb la que molts d'aquests joves experimenten aquest procés; i un seguit de característiques de l'oferta dels ensenyaments de formació professional que condicionen els seus processos de tria.

- Un dels principals trets que comparteixen els i les joves que han participat a la recerca és que al llarg de la seva trajectòria educativa, han experimentat un sentiment de **sentir-se perduts i no saber què volen fer** amb la seva vida. Aquesta sensació de no saber cap on tirar té un impacte negatiu en la seva motivació pels estudis. Més enllà del tipus d'orientació acadèmica i laboral que es porta a terme en els instituts, de les entrevistes amb joves es desprèn un **elevat grau de confusió sobre la normativa d'algun dels dispositius i les vies d'accés a determinades ofertes formatives** com per exemple els Programes de Formació i Inserció (PFI) o els centres de formació d'adults (CFA)

- La configuració de l'oferta d'educació postobligatòria a nivell local és un element central en les eleccions i expectatives dels i les joves. Hi ha consens en afirmar que la matriculació a cicles formatius s'ha vist incrementada notablement durant els últims anys i que **l'oferta en formació professional és insuficient**, especialment pel que fa a l'oferta pública de cicles formatius de grau mig (CFGM), tant a nivell de ciutat com en clau comarcal. Així, els diferents agents que han participat en la recerca asseguren que hi ha un **elevat percentatge de demanda no coberta en aquesta etapa formativa** i això, entre d'altres, comporta que alguns estudiants optin per matricular-se al batxillerat sense disposar de les competències bàsiques necessàries per optar per aquest itinerari formatiu.

- També és important tenir present que **els costos de matriculació dels ensenyaments postobligatoris** pot representar una forta barrera en els processos d'elecció dels i les joves de la ciutat.

El retorn als estudis: motivacions i recursos

- En aquest darrer apartat de resultats es presenten alguns dels **elements més destacats a l'hora d'explicar el procés de retorn al sistema educatiu** per part dels i les joves entrevistades. Aquests factors s'organitzen al voltant de dos grans temes: en primer lloc, els motius que van portar a les persones entrevistades a retornar al sistema educatiu i, en segon lloc, es realitza una breu anàlisi dels tres principals dispositius que els estan permetent reincorporar-se al sistema.

- Una de les principals motivacions per les que asseguren que han retornat als estudis és perquè consideren que obtenir **el graduat de l'ESO representa un requisit indispensable** per poder accedir al món laboral amb unes mínimes condicions d'estabilitat. Més enllà del valor instrumental que té per a molts joves el fet de tornar a estudiar, s'observa també un plantejament més de tipus expressiu en que **es relaciona el retorn als estudis amb el desig d'aprendre** i de dotar de sentit a la seva vida.

- Els **centres de formació de persones adultes (CFA)** són un dispositiu cada vegada més utilitzat per als i les joves que han interromput els estudis en algun moment de la seva trajectòria vital. La valoració dels i les joves que han participat en aquests dispositius és positiva. Un dels elements més destacats és el fet que els grups són molt més reduïts i ho relacionen amb una atenció més personalitzada i una relació més propera en comparació amb el professorat de la que tenien a l'institut.

---

05. Línies d'intervenció per a la reducció de l'AEP

Línies d'intervenció per a la reducció de l'AEP A continuació es presenten un conjunt de propostes per a l'acció de les diferents administracions implicades orientades a la reducció de l'AEP i al foment de les trajectòries educatives d'èxit i de continuïtat formativa entre els i les joves de Santa Coloma de Gramenet. Dos són els **principis de política pública** dels que parteixen les següents línies d'intervenció: en primer lloc, cal tenir en compte que en un context local com Santa Coloma, marcat per situacions –de vulnerabilitat social i per un - nombre de famílies en risc d'exclusió social, les intervencions educatives cal que continuïn enfocades cap a la **lluita activa contra les desigualtats socials** i guiades per un **principi d'equitat**, i que busquin establir una igualtat de condicions en els processos educatius. En aquest sentit, les accions de política educativa local han de prioritzar l'atenció als infants i adolescents que es troben en situacions de major vulnerabilitat i vetllar per ampliar les seves oportunitats.

En segon lloc, aquest estudi promou també la necessitat de sensibilitzar a tots els agents educatius de la necessitat i la importància de lluitar contra l'absentisme i l'AEP. En aquest sentit, les propostes resultants de l'estudi parteixen de la **necessària implicació de tots els agents** que, d'una manera o una altra, poden estar relacionats amb l'àmbit educatiu: les diferents administracions educatives (regidoria d'educació, Diputació de Barcelona,

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya), altres regidories, àrees i serveis de l'Ajuntament, com les àrees de Joventut, Drets Socials, Convivència o Salut Pública, així com els centres educatius i les entitats i associacions que gestionen serveis socioeducatius, etc. Les propostes d'intervenció es basen, doncs, en un **principi de coresponsabilitat i compromís que ha de facilitar un marc de treball comú** en pro de l'èxit educatiu per a totes i tots els infants de Santa Coloma de Gramenet.

Les propostes s'articulen al voltant de **cinc eixos d'intervenció** que són els següents:

- **Eix 1:** Garantir les condicions materials per a que els i les joves puguin desenvolupar les seves trajectòries educatives amb èxit
  - **Eix 2:** Garantir la prevenció, detecció i acompanyament dels i les joves en l'àmbit de la salut
  - **Eix 3:** Garantir que els centres disposin de les condicions necessàries per a possibilitar una educació de qualitat i des d'una perspectiva de l'equitat
  - **Eix 4:** Garantir la vinculació i l'aprenentatge dels i les joves de la ciutat en el seu pas per l'ensenyament obligatori
  - **Eix 5:** Garantir estratègies que afavoreixin la continuïtat formativa dels i les joves de la ciutat impulsant passarel·les entre les diferents etapes i modalitats del sistema educatiu
- A continuació es presenten unes taules que resumeixen algunes actuacions proposades

---

---

per a l'estratègia local que la ciutat desenvoluparà posteriorment a l'elaboració d'aquest estudi. Aquesta estratègia local es definirà en base als resultats de l'informe i a les sessions participades amb els agents educatius.

Què

Vetllar perquè tots els i les joves de la ciutat tinguin coberts els costos d'escolarització, més enllà de l'escolarització obligatòria

Pal·liar els impactes de l'emergència habitacional en les trajectòries educatives dels i les joves.

Com

1. Mantenir i reforçar les ajudes i beques de material escolar, llibres, sortides i activitats extraescolars, especialment en els centres de major complexitat social.

2. Ampliar l'accés dels i les joves als menjadors escolar i al servei educatiu de migdia, especialment a la secundària (per ex. ampliar la projecte pilot de menjadors al conjunt d'instituts del municipi).

3. Negociar la implementació d'ajudes de transport amb el l'AMB per promoure la mobilitat per estudis en l'etapa postobligatòria a nivell comarcal.

4. Estudiar la possibilitat d'introduir un sistema de beques per tal de garantir la gratuïtat dels estudis post-obligatoris.

5. Estudiar la possibilitat d'establir beques per tal de garantir la permanència al sistema educatiu

6. Incorporar l'impacte de l'emergència habitacional en les trajectòries educatives dels i les joves al Pla Local d'Habitatge

---

05.

Què

Promoure estratègies per abordar l'atenció a la salut mental entre els i les joves

Impulsar accions per prevenir conductes de risc entre els i les joves de la ciutat

Com

7. Oferir formació a professionals de l'àmbit educatiu per a la prevenció, detecció i acompanyament de les problemàtiques de salut mental.

8. Desenvolupar programes de sensibilització dirigits a joves i professionals de l'educació per tal de combatre l'estigmatització associades a les problemàtiques de salut mental

9. Implementar protocols de detecció precoç de problemàtiques de salut mental en els centres educatius del municipi.

10. Desenvolupar programes d'acompanyament i assessorament tant per a famílies com per als i les joves en l'àmbit de la salut mental.

11. Apropar els serveis de salut als i les joves

12. Impulsar un programa d'educació afectiva i sexual especialment enfocat a l'empoderament de les noies.

Què

Fomentar una distribució equilibrada de l'alumnat entre tots els centres educatius

Assegurar una provisió de recursos educatius per garantir una educació de qualitat a tots els centres

Com

13. Intensificar les mesures de detecció d'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE).

14. Negociar amb el Departament d'Educació estratègies de planificació educativa que garanteixin una distribució equilibrada de l'alumnat (NESE i de nova incorporació al sistema educatiu) entre centres educatius.

15. Revisar els criteris d'accés, la zonificació i les adscripcions primària-secundària amb l'objectiu de trencar amb les dinàmiques de segregació escolar presents al municipi.

16. Promoure i potenciar polítiques compensatòries en els centres de major complexitat per revertir dinàmiques de rebuig dels centres que pateixen estigmatització per part de la comunitat educativa i famílies.

17. Distribuir els recursos entre centres educatius de forma progressiva tenint en compte el perfil socioeconòmic del seu alumnat.

18. Promoure una negociació amb el Departament d'Educació per aconseguir una reducció de ràtios.

19. Garantir la provisió i finançament de la formació continuada del professorat tenint en compte les particularitats de l'entorn, especialment en aquells centres de major complexitat.

20. Incorporar noves figures de professionals socioeducatius als centres: educadors/es, tècnics integració socials (TIS), educadors/es emocionals, etc.

05.

Què

Potenciar mesures de suport i acompanyament a les famílies

Incrementar les mesures d'acompanyament als i les joves des d'etapes primerenques per afavorir processos de vinculació educativa

Com

21. Recuperar la figura de mediadores/es culturals i traductors/es que treballin per promoure l'enfortiment dels vincles entre les famílies nouvingudes i els centres educatius.

22. Continuar promovent estratègies d'orientació a les famílies

23. Potenciar programes d'acompanyament i empoderament de les famílies en relació amb els processos d'escolarització dels seus fills/es

20*. Incorporar noves figures de professionals socioeducatius als centres: educadors/es, tècnics integració socials (TIS), educadors/es emocionals, etc.

24. Impulsar programes d'acompanyament a l'escolaritat

25. Portar a terme actuacions que afavoreixin l'adaptació dels i les joves en la seva transició de la primària a la secundària

---

Què

Com

Promoure una atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

26. Assegurar que tot l'alumnat té accés a experiències curriculars diverses que incorporin l'aprenentatge vivencial, independentment del seu grau de competències i motivació acadèmiques.

27. Promoure que els centres educatius de la ciutat tinguin els recursos materials i humans suficients i adients per fer l'acollida, el seguiment, l'acompanyament i la promoció adequades de l'alumnat NESE.

28. Oferir programes de suport lingüístic continuat per a alumnat d'incorporació tardana fora de l'horari escolar i més enllà de l'escolarització obligatòria.

29. Promoure un debat entre tots els actors educatius del territori per identificar els potencials i límits dels programes de diversificació curricular

Augmentar les mesures fora de l'horari lectiu adreçades a afavorir trajectòries d'èxit escolar

30. Ampliar l'oferta de programes de reforç escolar des d'una lògica preventiva i reforçant la participació de les famílies així com incorporant metodologies més atractives

31. Impulsar programes d'acompanyament a l'escolaritat

32. Crear un model de ciutat que articuli l'oferta educativa fora de l'horari lectiu i doni continuïtat als aprenentatges dins i fora escola, plantejant la possibilitat de participar a la iniciativa Educació 360.

05.

Què

Avançar en la lluita contra l'assetjament, els conflictes, les discriminacions i les violències entre iguals

Millorar les estratègies per diagnosticar l'abandonament escolar prematur

Com

---

33. Portar a terme campanyes de denúncia i sensibilització sobre l'assetjament, els conflictes, les discriminacions i les violències entre iguals.

---

34. Establir un protocol de ciutat per combatre l'assetjament i violències entre iguals que sigui d'obligat compliment per tots els centres educatius i entitats que treballin amb infants i adolescents.

---

35. Promoure la formació dels professionals que treballen amb infants i joves per tal de dotar-los d'eines per prevenir, detectar i intervenir en casos d'assetjament, conflictes i discriminacions entre iguals.

---

36. Identificar i actuar contra les situacions de racisme entre grups d'iguals i altres membres de la comunitat educativa.

---

37. Vetllar per l'execució del Protocol d'Absentisme ja existent i enfortir la coordinació entre els agents implicats.

---

38. Elaborar una eina que permeti sistematitzar la recollida de dades d'absentisme i d'abandonament escolar prematur a nivell de ciutat

---

39. Analitzar periòdicament les dades recollides al voltant de les trajectòries educatives dels i les joves de la ciutat

---

Què

Com

Impulsar un model d'orientació formativa i laboral a nivell de ciutat

40. Crear un servei d'acompanyament individualitzat a joves en risc d'abandonament escolar prematur i post-abandonament traçant itineraris formatius, laborals i vitals

41. Organitzar fires i jornades d'orientació i informació, i facilitar la presa de decisions en moments de transició educativa i professional.

42. Dissenyar mecanismes de suport i acompanyament, així com incentivar la coordinació i cooperació de les micro i petites empreses per mancomunar serveis, com ara la tutoria d'empresa, els itineraris formatius dels aprendents i aprenents en diverses empreses i formació conjunta per als seus treballadors i treballadores

Assegurar que l'accés als ensenyaments post-obligatoris no es vegi limitat per la manca d'oferta i les condicions econòmiques dels i les joves

43. Negociar amb el Departament d'Ensenyament la planificació, en clau comarcal, de la oferta de FP per donar resposta a la creixent demanda de cicles.

44. Negociar la implementació d'ajudes de transport amb l'AMB per promoure la mobilitat per estudis en l'etapa postobligatòria a nivell comarcal.

45. Estudiar la possibilitat d'introduir un sistema de beques per tal de garantir la gratuïtat dels estudis post-obligatoris.

46. Estudiar la possibilitat d'establir beques per tal de garantir la permanència al sistema educatiu

---

05.

Què

Assegurar que l'alumnat amb NESE pot continuar els estudis postobligatoris amb garanties d'èxit

Ampliar les garanties de permanència i retorn al sistema educatiu

Com

47. Reclamar al Departament d'Ensenyament el desplegament dels Itineraris Formatius Específics (IFE) que permeten garantir la plena inclusió de l'alumnat amb NESE a l'ensenyament post-obligatori.

48. Elaborar una guia de serveis i recursos de l'ensenyament formal postobligatori (batxillerat, CFGM i CFGS), els CFA, la formació continuada i la formació ocupacional (p.ex., CIFO, Grameimpuls) a diferents nivells territorials (municipi, Consorci Besòs, comarca) per tal de coordinar i optimitzar els recursos de la ciutat.

49. Dur a terme un estudi sobre l'encaix entre la oferta formativa i el teixit productiu dels municipis integrants del Consorci Besòs.
